

SPOSOBY KONSTRUOWANIA POJĘCIA MĘSKOŚCI W WYBRANYCH WŁOSKICH CZASOPISMACH DLA MĘŻCZYZN W ŚWIETLE TEORII PŁCI KULTUROWEJ R.W. CONNELL

JOANNA OZIMSKA

Uniwersytet Łódzki

ORCID: 0000-0002-8261-3614

Abstrakt: Celem artykułu było zbadanie dyskursywno-tekstowych mechanizmów służących konstruowaniu męskości w wybranych włoskich czasopismach dla mężczyzn, opublikowanych w latach 2022–23. Wyekscerpowany korpus poddano badaniu w myśl społecznej teorii płci kulturowej R.W. Connell.

Analiza wykazała istotną obecność męskich antroponimów, reprodukujących obraz pięciu różnych męskości hegemonicznych. Odnotowano znaczący udział jednostek onimicznych współtworzących męskości podporządkowane i marginalizowane (opisywano niepełnosprawność, choroby, wiek czy brak typowo męskich cech fizycznych). Badanie potwierdziło, że męskość współudziału w sensie onomastycznym jest kategorią anonimową (brak deskrypcji jednostkowych).

Abstract: The aim of the article was to examine discursive and textual mechanisms used to construct masculinity in selected Italian men's magazines published in 2022–23. The excerpted corpus was examined according to the social theory of gender by R.W. Connell.

The analysis showed a significant presence of male anthroponyms, reproducing the image of five diverse hegemonic masculinities. A meaningful number of onymic units co-creating subordinate and marginalized masculinities (disability, illness, age, or lack of typically masculine physical features) was noted. The study confirmed that complicit masculinity in the onomastic sense is an anonymous category (lack of individual descriptions).

Słowa kluczowe: męskość, włoskie czasopisma dla mężczyzn, antroponimy, płć kulturowa

Key words: masculinity, Italian magazines for men, anthroponyms, gender

1. Cel badania

Celem artykułu jest zbadanie w jaki sposób włoskojęzyczna prasa kolorowa, lifestylowa, przeznaczona dla czytelnika sprofilowanego ze względu na płć opisuje i równocześnie tworzy konstrukty męskości. W szczególności w części

analityczno-interpretacyjnej uwaga zostanie skupiona na antroponomach męskich a konkretne użycia onimów w tekstach posłużą refleksji na temat męskości jako kategorii tekstualno-dyskursywnej, negocjowalnej, płynnej, replikowanej w praktykach społecznych. Relacja między lansowanym kulturowym wzorem płciowym, tworzonym w czasopiśmie a kulturą współczesną jest dwukierunkowa: czasopiśmiennictwo nie tylko definiuje aktualne schematy płciowe istniejące w kulturze, naturalizując je, ale i aktywnie produkuje nowe i legitymizuje stare wzorce (zob. Zierkiewicz, 2008). Spostrzeżenia onomastyczno-językoznawcze zostaną zaprezentowane i zinterpretowane w oparciu o społeczną teorię płci kulturowej australijskiej socjolożki R.W. Connell (2005:76-81). Inspirację dla podjętej w artykule problematyki stanowiło badanie K. Skowronek (2016:61-100) zrealizowane na polskojęzycznym materiale empirycznym.

2. Czasopiśmiennictwo dla mężczyzn we Włoszech

Włoski rynek prasy dla mężczyzn podlega ciągłym przeobrażeniom. W ostatnich dekadach zdecydowano o zaprzestaniu publikowania periodyków o zabarwieniu erotycznym takich jak *Max* (1986-2013) czy *Fox Uomo* (2002-2010), lifestylowych *Maxim* (1998-2020) czy dedykowanych nowoczesnym technologiom takich jak *Jack* (2000-2012). Od października 2004 roku ukazuje się dodatek dla mężczyzn *Dlui* publikowany przez dziennik *La Repubblica*. Oferta prasy hobbystycznej jest bardzo szeroka i obejmuje m.in. tytuły z zakresu motoryzacji (*Superbike Italia*, *Motociclismo*, *Automobilismo*, *Professione Camionista*, *La Manovella*, *AutoMoto.it Magazine*, *Moto.it Magazine*, *Officina del Vespista*), militariów i wojskowości (*Rivista Italiana Difesa*, *Armi Magazine*, *Armi Shop*, *Armi e Tiro*, *Panorama Difesa*, *Storie di Guerre e Guerrieri*, *Coltelli*, *Rivista Militare*, *Rivista Marittima*), wędkarstwa i łowiectwa (*La Gazzetta della Cinofilia Venatoria*, *Caccia Magazine*, *Caccia Passione*, *Cacciare a Palla*, *Sentieri di Caccia*, *Beccacce che Passione*, *Correnti*, *Pesci e Pesca Dolce*, *Pesci e Pesca Mare*), informatyki i nowoczesnych technologii (*Win Magazine*, *PC Professionale*, *Il Mio Computer Idea!*, *Hacker Journal*, *Linux Pro*, *Mac Idea!*, *Ubuntu Facile*, *Elettronica In*), modelarstwa i kolekcjonerstwa (*Modellistica International*, *Soldatini*, *Antiquariato*).

Publikowane czasopisma lifestylowe różnią się, w mniejszym lub większym stopniu, zawartością, główną tematyką, stylem narracji oraz docelową grupą czytelniczą. Element wspólny stanowi obecność na okładkach postaci męskich.

GQ to periodyk dla mężczyzn, powołany do życia w Stanach Zjednoczonych w roku 1957. Włoskojęzyczna wersja czasopisma ukazała się po raz pierwszy w październiku 1999 roku. Z uwagi na zawartość treściową może stanowić konkurencję dla magazynu *Esquire*. Treści adresowane są do czytelników majątnych, o czym świadczy obecność reklam luksusowych produktów modowych i drogich akcesoriów, ale i styl, w którym relacjonowane są poszczególne wydarzenia.

Na łamach *GQ* dużo miejsca zajmują artykuły poświęcone wybranym postaciom męskim, reprezentującym świat sportu, mody, eksplorującym trudno dostępne zakątki świata, mogącym stanowić inspirację dla czytelnika męskiego.

Men's Health – włoska edycja od roku 2000 wydawana początkowo jako miesięcznik, aktualnie w formie dwumiesięcznika – dostarcza czytelnikom wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia, sportu, diety, mody, psychologii, podróży, technologii. Stanowi jedną z ponad czterdziestu lokalnych wersji ilustrowanego magazynu, założonego w Stanach Zjednoczonych w roku 1987. Część proponowanych treści ma charakter shoppingowy. Gauntlett (2002:163) określił ten format prasowy mianem męskiego opakowania dla zawartości, których można by się spodziewać w prasie kobiecej.

Czasopismem o zbliżonym do *MH* profilu jest *For Men Magazine*, obecny na włoskim rynku wydawniczym od marca 2003 roku. Ten magazyn nie stanowi lokalnej edycji światowego tytułu. Dużo miejsca na jego łamach zajmują kwestie takie jak fitness, dietetyka, zdrowy styl życia, kuchnia, podróże, psychologia, w tym szeroko pojęte poradnictwo ekspertów.

Icon to również włoski magazyn, początkowo publikowany jako dodatek do tygodnika *Panorama*. Od roku 2011 stanowi odrębne czasopismo, traktujące o istotnych z punktu widzenia współczesnego mężczyzny problemach. Stałe rubryki poświęcone są literaturze, sztuce, modzie, urodzie, podróżom, motoryzacji, architekturze, designowi. Prezentowane są –co wynika bezpośrednio z obserwacji obiektów ikonograficznych – różne w wymiarze cielesnym modele męskości.

Amerykański periodyk dla mężczyzn *Esquire* ukazuje się od 1933 roku, natomiast edycja włoska zadebiutowała w 2018 roku. Magazyn liczy ponad czterdzieści edycji lokalnych. W każdym numerze, oprócz reklam luksusowych towarów modowych, akcesoriów, marek samochodowych, pojawiają się przedruki wybranych anglojęzycznych wywiadów z mężczyznami, którzy osiągnęli sukces w różnych dziedzinach życia oraz oryginalne artykuły w języku włoskim, traktujące o aktualnych zagadnieniach społeczno-kulturowych. Bardzo istotnym elementem kształtującym zawartość czasopisma jest moda męska.

3. Analiza materiału

Materiał empiryczny poddany badaniu stanowią artykuły publicystyczne i redakcyjne opublikowane w latach 2022-23 w dziesięciu wybranych numerach włoskojęzycznych czasopism dla mężczyzn:

- *Esquire Italy*: wrzesień 2022, marzec 2023;
- *For Men Magazine*: sierpień 2022, czerwiec 2023;
- *GQ Italia*: grudzień 2022, marzec 2023;
- *Icon*: listopad 2022, luty 2023;
- *Men's Health Italy*: kwiecień-maj 2022, luty-marzec 2023.

3.1. Męskość hegemoniczna

„Hegemoniczna męskość to zbiór praktyk, które uosabiają akceptowane społecznie wyjaśnienia istnienia patriarchy, zapewniając tym samym męską dominację nad kobietami” (Skoczylas, 2011:13). Jak pokazują badania, męskość ta jest wewnętrznie zróżnicowana, ekskluzywna, podlega zmianom w czasie (Connell, 2005:77). „Nie wszyscy mężczyźni ją praktykują, lecz większość wyciąga realne korzyści z jej istnienia. [...] Męskość hegemoniczną można rozumieć dwojako: jako hegemonię zewnętrzną (nad kobietami) i wewnętrzną (nad innymi męskosciami)” (Skoczylas, 2011:13-14). Jest to pewien rodzaj konstrukt kulturowego, ideału, standardu, funkcjonującego w oparciu o modele wzorcowe (zob. Ricciardelli et al., 2020).

Analiza materiału empirycznego pozwoliła wyodrębnić pięć grup takich wzorców kulturowych w badanej prasie włoskiej.

3.1.1. Antroponimy męskie i ich desygnaty z zakresu sportu

Pierwszą z nich stanowią nazwy osobowe i ich desygnaty przywołujące na myśl postaci ze świata sportu. Sportowcy, których imiona i nazwiska licznie pojawiają się na łamach gazet, symbolizują sprawność fizyczną, sukces, ponadprzeciętną siłę, odwagę. Antroponimom tym towarzyszą określenia apelatywne potęgujące efekt wyjątkowości (pl. niewiarygodny, głośny, lider, klasa, siła).

(1) **Gregorio Paltrinieri** è l'**atleta assoluto**. Capace di vincere in piscina così come in mare aperto (dove, in mezzo alla plastica, ha maturato una nuova **consapevolezza green**). Il **frontman del nuoto italiano** macina bracciate, chilometri e medaglie. **Come un re Mida** dello sport, ai Mondiali è riuscito a trasformare l'argento e il bronzo (e certe critiche) di Tokyo in oro¹. *Esquire Italia*, wrzesień 2022, s. 66.

Istota osiągnięć sportowych sprowadza się do pojęcia rywalizacji, wpisującego się w definicję męskości hegemonicznej, co widać w poniższym fragmencie:

(2) La parola che **Gregorio Paltrinieri** ripete più spesso, quando parla di nuoto, è **divertimento**. Quasi mai si sofferma su concetti come la fatica, l'ansia o la pressione: tutto questo si appiattisce sotto altre parole, come la **competizione**, il senso della sfida. Divertirsi vuol dire **gareggiare**: «È bello buttarsi in gara con i migliori al mondo e cercare di batterli: **quando competo, mi diverto**», dice². *GQ Italia*, grudzień 2022, s. 52.

¹ „Gregorio Paltrinieri to sportowiec absolutny. Zdolny do wygrywania zarówno w basenie, jak i na otwartym morzu (gdzie, wśród plastiku, rozwinął nową świadomość ekologiczną). Lider włoskiego pływania szlifuje style, kilometry i medale. Niczym król Midas sportu, na Mistrzostwach Świata zdołał przekuć w złoto, srebro i brąz (oraz krytyczne uwagi) z Tokio.” Jeżeli nie wskazano inaczej, wszystkie propozycje tłumaczenia na język polski pochodzą od autorki (J.O.).

² „Zabawa to słowo, którego Giorgio Paltrinieri używa często mówiąc o pływaniu. Prawie nigdy nie rozwdzi się nad pojęciami takimi, jak zmęczenie, niepokój czy presja: wszystko to znika

Atleci, o których mowa w kontekście tworzenia wzorców męskości, reprezentują różne dyscypliny sportowe (m.in. piłka nożna, pływanie, biegi, wspinaczka) i charakteryzują się zróżnicowaną przynależnością narodową.

(3) L'irresistibile **sfrontatezza vichinga** che **Erling Haaland** ha sotto rete sembra lontanissima quando lo incontriamo a Manchester, quasi timido, di gentilezza disarmane. Poco prima ha messo a segno un'altra **doppietta**, **l'ennesima**, contro il Brighton. Di **prepotenza** e **classe**³. *Icon*, luty 2023, s. 85.

(4) **Marcell Lamont Jacobs** tutto questo lo sa benissimo, visto che l'ha vissuto sulla sua pelle: gli è bastato il 2021 per diventare **l'italiano più veloce di sempre** e per vincere due dei titoli più importanti mai conquistati da uno sportivo di questo Paese, vale a dire un **incredibile oro olimpico** nei 100 metri piani e un **clamoroso** oro olimpico nella staffetta 4x100⁴. *GQ Italia*, grudzień 2022, s. 144.

Interesującym mechanizmem językowym są strategie maskulinizujące, polegające na wzmocnieniu siły użytego antroponimu poprzez wskazanie ważnych społecznie funkcji pełnionych przez desygnat. Riccardo Giorgis, oprócz wspinaczki, kojarzony jest z dwoma stowarzyszeniami, pełniąc w nich rolę odpowiednio prezesa i sekretarza.

(5) **Riccardo Giorgis**, 35 anni, è **preparatore atletico** e **guida ambientale escursionistica**, e da **15 anni** si occupa di **sport outdoor**, viaggi ed escursionismo. Con la prima escursione fatta a 12 anni e la prima ferrata completata a 16, ha un **bagaglio di esperienza notevole** che mette a disposizione grazie anche a **due associazioni sportive** e di promozione sociale: «ASD Around The Wod», di cui è **presidente**, impegnata con **progetti sportivo-umanitari** in paesi in via di sviluppo o in condizione di temporaneo svantaggio (**Uganda, Kenya, Turchia, Senegal e Gambia**) per promuovere le discipline sportive legate al mondo dell'outdoor, e «Vette e Baite», di cui è **fondatore e segretario**⁵. *FMM*, czerwiec 2023, s. 17.

w obliczu rywalizacji, poczucia wyzwania. Zabawa oznacza rywalizację: «Fajnie jest brać udział w zawodach z najlepszymi na świecie i próbować ich pokonać: kiedy rywalizuję, sprawia mi to przyjemność» mówi.”

³ „Bezczelność wikinga, która cechuje Erlinga Haalanda, wydaje się bardzo odległa, gdy spotykamy go w Manchesterze, onieśmielonego i rozbrajająco życzliwego. Krótco przed spotkaniem, ponownie strzelił dwa gole w jednym meczu przeciwko Brighton. Bramki aroganckie, zdobyte z klasą.”

⁴ „Marcell Lamont Jacobs doskonale o tym wie, bo doświadczył tego na własnej skórze: rok 2021 wystarczył, by został najszybszym Włochem w historii i uzyskał dwa najważniejsze tytuły, jakie kiedykolwiek zdobył sportowiec z tego kraju: niesamowite złoto olimpijskie w biegu na 100m i rewelacyjne złoto olimpijskie w sztafecie 4x100m.”

⁵ „Riccardo Giorgis, 35 lat, jest trenerem i przewodnikiem. Od 15 lat zajmuje się sportami na świeżym powietrzu, podróżami i pieszymi wędrówkami. Pierwsza wyprawa w wieku 12 lat, pierwszy ukończony szlak wspinaczkowy – 16 lat, posiada bogate doświadczenie, którym dzieli się także dzięki dwóm stowarzyszeniom sportowym i wspierającym postęp społeczny: ASD Around The Wod, którego jest prezesem, organizacji zaangażowanej w projekty sportowo-humanitarne w

W tekście wykorzystano również geonimy symboliczne, podkreślające powiązania męskiego wzorca z krajami postrzeganymi jako niebezpieczne, odległe, egzotyczne, mogące świadczyć o nieprzeciętnej odwadze.

3.1.2. Sfery onimiczne kojarzone z kinematografią i muzyką

Drugi obszar, z którego wywodzą się antroponimy reprezentujące męskość hegemoniczną, nawiązuje w pewnym stopniu do poprzedniego ze względu na ścisły związek proponowanego wzorca z pojęciem cielesności. Sportowcy charakteryzowali się nienaganną sylwetką, podobnie rzecz się ma w przypadku aktorów i piosenkarzy, których imiona, nazwiska, niekiedy pseudonimy sceniczne, stosowane są, nie tyle, by podkreślić wyjątkowy talent, co atletyczną budowę ciała (zob. Boni, 2002).

(6) Guardiamo con **invidia** più o meno misurata quelli che sfoggiano **attori** come **Chris Hemsworth, Hugh Jackman, Zac Efron, Chris Pratt e Stephen Amell** solo per citarne alcuni, li chiamiamo genericamente **addominali** ma, in realtà, l'area dell'addome è costituita da gruppi muscolari distinti, divisi in due strati, uno superficiale e uno più profondo⁶. *FMM*, czerwiec 2023, s. 53.

Autorzy artykułów nie ograniczają się do przywołania jednego antroponimu. Przeważają serie jednostek onimicznych, których desygnaty wykazują podobne cechy, przeważnie fizyczne. W poniższym fragmencie sięgnięto po synekdochę *pars pro toto* (pl. natknąć się na znajome twarze), opisując wskazanych we fragmencie mężczyzn przede wszystkim przez pryzmat ich ciał (por. Melosik, 2002:119), dopiero w kolejnej linijce tekstu przywołano ich sukcesy zawodowe.

(7) Spulciando tra le immagini che Giacomo Spazzini condivide sui social capita di imbattersi in **volti famosi** come **Blanco**, che in occasione della partecipazione a **Sanremo 2022 (edizione vinta** con il brano *Brividi* in coppia con **Mahmood**) si è affidato proprio a GS Loft per affrontare il palco dell'Ariston e il successivo tour⁷. *MH Italia*, luty-marzec 2023, s. 41.

krajach rozwijających się lub w warunkach przejściowo niekorzystnej sytuacji (Uganda, Kenia, Turcja, Senegal i Gambia) w celu promowania sportów uprawianych na świeżym powietrzu, oraz, Vette e Baite, którego jest założycielem i sekretarzem.”

⁶ „Patrzmy z mniejszą lub większą zazdrością na mięśnie brzucha, którymi popisują się aktorzy tacy jak Chris Hemsworth, Hugh Jackman, Zac Efron, Chris Pratt i Stephen Amell, żeby wymienić tylko kilku. Kaloryfer składa się z grup odrębnych mięśni, podzielonych na dwie warstwy, jedną – powierzchowną i drugą – znajdującą się głębiej.”

⁷ „Przeglądając zdjęcia, które Giacomo Spazzini udostępnia w mediach społecznościowych, udaje się natrafić na znane twarze, takie jak Blanco, który przy okazji swojego udziału w Sanremo w roku 2022 (edycja wygrana dzięki piosence *Brividi* w duecie z Mahmoodem) skorzystał z usług GS Loft, żeby zmierzyć się ze sceną teatru Ariston i kolejną trasą koncertową.”

W pierwotnej koncepcji R. Connell (2005:81) mężczyźni o kolorze skóry innym niż biały rzadko utożsamiani byli z męskością hegemoniczną, a los wybitnych jednostek nie przekładał się na sposób postrzegania całej rasy. Cytat przytoczony poniżej pokazuje działanie konstruktów męskości. Aktor Idris Elba, dzięki kreacjom filmowym, zyskał międzynarodowe uznanie dołączając do przedstawicieli męskości pożądanej, co potwierdza dobór waloryzującej leksyki.

(8) Forse state pensando che non è necessario incontrare [Idris] Elba di persona per apprezzarne il **fisico potente**. È chiaro da almeno vent'anni, da quando ha girato la fiction "Stringer Bell", in cui aveva il ruolo di uno spacciatore, e poi la serie "The Wire". Idris è un uomo che **attira l'attenzione**, un attore con un **carisma raro**, una **star** – una **grande star**⁸. *Esquire Italia*, marzec 2023, s. 63.

W powyższym fragmencie nie poruszono kwestii koloru skóry, natomiast pojawia się ona w dalszych rozważaniach i została szczegółowo omówiona przez samego aktora.

3.1.3. Jednostki onimiczne reprezentujące wiedzę i kapitał naukowy

Na innym biegunie znajdują się nazwy osobowe lansujące kulturowe wzory męskości wynikające z wiedzy, mądrości, inteligencji, przypisywanej wybranym desygnatom. Należy podkreślić, że po ten mechanizm konceptualizacji obiektów sięga się z mniejszą frekwencją. Antroponimy pojawiają się wraz z chrematonymami społecznościowymi (np. nazwy placówek badawczych, stowarzyszeń) oraz odpowiednio dobraną leksyką, sugerującą pełnienie równocześnie kilku wyróżniających się ról i odnoszenie ponadprzeciętnych sukcesów.

(9) **Alessandro Mora**, **Master Trainer** di PNL (Programmazione Neuro Linguistica) è a **capo** del **top team internazionale** degli assistenti di **Richard Bandler**, il **cofondatore** della programmazione neurolinguistica, nei corsi della Society of Nlp. **Mental coach di atleti olimpici e squadre professionistiche**, è socio di «Ekis – The Coaching Company» e tiene corsi di Pnl e sviluppo personale in Italia e **all'estero**. In collaborazione con **Radio DeeJay**, **conduce il podcast L'Allena-Mente**⁹. *FMM*, czerwiec 2023, s. 58.

⁸ „Być może myślisz, że nie musisz osobiście spotkać [Idrisa] Elby, aby docenić jego potężną sylwetkę. To jasne od co najmniej dwudziestu lat, odkąd wcielił się w rolę Stringera Bella, diler narkotyków w serialu „Prawo ulicy”. Idris jest człowiekiem, który przyciąga uwagę, aktorem o rzadkiej charyzmie, gwiazdą – wielką gwiazdą.”

⁹ „Alessandro Mora, główny trener NLP (Programowanie neurolingwistyczne) kieruje czołowym międzynarodowym zespołem asystentów Richarda Bandlera, współtwórcy programowania neurolingwistycznego. Trener mentalny olimpijczyków i drużyn zawodowych, jest partnerem Ekis – The Coaching Company, prowadzi kursy NLP i rozwoju osobistego we Włoszech i za granicą. We współpracy z Radiem DeeJay nagrywa podcast L'Allena-Mente.”

Dość charakterystyczne jest użycie skrótów, odnoszących się do obszaru działalności naukowej mężczyzn, których sylwetki poznajemy. Typowe jest również podkreślanie – poprzez leksykę propriałną, apelatywną i konstrukcje przyimkowe – międzynarodowych doświadczeń, które stały się udziałem badaczy.

(10) **TCS**, ovvero, **Tecniche Complementari Sportive: Stefano Tirelli** ha **brevettato** questa **comprovata metodologia scientifica**. Si è formato in Scienze Motorie, ha viaggiato, ha studiato all'estero, si è lasciato affascinare dalle tecniche orientali, ha lavorato in Asia a contatto con i più **importanti maestri**. E poi ha avuto il **coraggio** di portarle in Italia, combinando così la **metodologia scientifica** classica con quella orientale, che ha un approccio più **olistico**, spirituale¹⁰. *MH Italia*, kwiecień-maj 2022, s. 71.

Opisane w tej kategorii postaci cechuje, oprócz wiedzy eksperckiej, duża aktywność zawodowa, podejmowanie różnorodnych doświadczeń, w tym próby wpływania na sposób funkcjonowania otaczającego nas świata, zachowania typowe dla przedstawicieli nauki.

(11) **Andrea Loreni**, torinese, classe '75, negli ultimi anni **ha portato il funambolismo in università**, studiandone il valore come strumento non solamente performativo ma anche trasformativo, utilizzabile come **percorso di crescita** e trasformazione personale. Insieme a Giulia Schiavone, Andrea sta lavorando per dare vita anche in Italia a un **centro di ricerca sul funambolismo** in collaborazione con l'**Università Milano Bicocca**¹¹. *MH Italia*, luty-marzec 2023, s. 59.

3.1.4. Antroponimy męskie i ich desygnaty z obszaru biznesu i przedsiębiorczości

Materiał poddany badaniu ujawnił mniejszą niż można by przypuszczać liczbę jednostek onimicznych odnoszących się do męskich postaci powiązanych wyłączenie ze światem biznesu. Warto przyjrzeć się praktykom dyskursywnym towarzyszącym użyciu takich onimów. W przykładzie (12) imię i nazwisko przedsiębiorcy pojawiają się poprzedzone serią chrematonimów marketingowych, w tym dwóch motywowanych odantroponimicznie, wskazujących marki luksusowych

¹⁰ „TCS, czyli komplementarne techniki sportowe: Stefano Tirelli opatentował tę sprawdzoną metodologię naukową. Ukończył wychowanie fizyczne, podróżował, studiował za granicą, dał się zafascynować technikami orientalnymi, pracował w Azji z najważniejszymi mistrzami. A potem miał odwagę sprowadzić je do Włoch, łącząc w ten sposób klasyczną metodologię naukową z orientalną, która ma bardziej holistyczne, duchowe podejście.”

¹¹ „Andrea Loreni, urodzony w Turynie w 1975 roku, w ostatnich latach wprowadził chodzenie po linie na uniwersytety, badając wartość tej formy sportu jako narzędzia, które jest nie tylko performatywne, ale także może służyć transformacji, użyteczne jako ścieżka rozwoju osobistego i przemian. Wraz z Giulią Schiavone, współpracując z Uniwersytetem Bicocca w Mediolanie, Andrea pracuje nad utworzeniem we Włoszech centrum badawczego zajmującego się chodzeniem po linie.”

produktów odzieżowych. Desygnat został szczegółowo określony poprzez ukazanie jego warunków życia – luksusowy dom z gabinetem w Mediolanie oraz dostęp do niematerialnych dóbr, takich jak wewnętrzna harmonia i spokój.

(12) Camicia **Giorgio Armani**, maglione **Brunello Cucinelli** con cappuccio «perché sono ancora un po' **nerd**, questo ce l'ho da almeno sette o otto anni», occhiali **Oliver Peoples**, «li indosso da sempre». **Federico Marchetti** è nel suo **studio di casa a Milano**, di ritorno da un lunch e, al di là di quello che indossa, «la cosa bella è sentire il **lusso dentro di sé**, piuttosto che ostentarlo», dice, sembrando davvero una persona in pace con sé stessa¹². *GQ Italia*, marzec 2023, s. 38.

Reprezentant męskości hegemonicznej, opisany powyżej, osiągnął poziom życia niedostępny dla przedstawicieli innych męskości, co znajduje potwierdzenie w wyrażnie wyższym miejscu zajmowanym w hierarchii społecznej. Obiekty opisywane w ten sposób zazwyczaj konceptualizowane są jako postaci pragnące dzielić się niedostępnym dla ogółu dobrem, mądrością, refleksją nad własnym dobrostanem, by stanowić wsparcie dla innych form męskości.

(13) **Wellness coach e imprenditore, Giacomo Spazzini** si allena da sempre e non potrebbe immaginare la sua vita senza una routine di benessere. Che vuole **trasmettere** anche agli **altri**¹³. *MH Italia*, luty-marzec 2023, s. 41.

3.1.5. Zbiory onimiczne o desygnatach nonkonformistycznych

Ostatnią wyróżnioną kategorię stanowią desygnaty wskazujące mężczyzn o wyjątkowej odwadze, zdolnych konfrontować się z zastanym porządkiem społecznym, burzyć go. Chodzi o buntowników, osoby kontrowersyjne, ale postrzegane jako mogące wpływać na otaczający świat, a zatem wpływowe, szczególnie na obszarze konsumpcjonizmu.

(14) In qualche modo, l'essenza delle 990 riesce a essere percepita prima dell'assemblamento finale con suola, lacci, linguetta che le rendono effettivamente le sneakers amate per anni dalle icone normcore Adam Sandler e Steve Jobs e, più recentemente, da **anticonformisti** del calibro di **Chris Pine, Zoë Kravitz e Timothée Chalamet**¹⁴. *GQ Italia*, marzec 2023, s. 52.

¹² „Koszula Giorgia Armaniego, sweter z kapturem Brunella Cucinello «ponieważ wciąż jestem trochę nerdem, noszę te ubrania od co najmniej siedmiu lub ośmiu lat», okulary marki Oliver Peoples, «mam je od zawsze». Federico Marchetti jest w gabinecie swojego domu w Mediolanie, wraca z lunchu i niezależnie od tego, co ma na sobie, «wspaniale jest poczuć luksus w sobie, a nie go pokazywać», mówi, wyglądając naprawdę jak osoba, która odnalazła wewnętrzny spokój.”

¹³ „Trener wellness i przedsiębiorca, Giacomo Spazzini od zawsze trenował i nie wyobraża sobie życia bez rutyny wellness, którą chce zaszczyć innym.”

¹⁴ „W jakiś sposób istotę modelu 990 udaje się dostrzec przed ostatecznym połączeniem podeszwy, sznurowadeł i języka, co skutecznie czyni z nich sneakersy kochane od lat przez ikony

Przedstawicielami strefy hegemonicznej mogą być, obok postaci realnych (przykł. 14), twory wyobraźni scenarzystów (przykł. 15), z czego korzysta czasopiśmiennictwo włoskie, sięgając po postaci takie jak m.in. James Bond, Superman czy Batman.

(15) **Eddie Munson** è senza dubbio **il personaggio più amato** della quarta stagione di „Stranger Things”. Un **giovane outsider** con look da **metalhead** appassionato del gioco di ruolo fantasy „Dungeons & Dragons” che, dopo un indimenticabile assolo di chitarra di „Master of Puppets” dei Metallica, sceglie il suo destino e si trasforma in **eroe**, sacrificandosi durante la battaglia finale (con profondo sconforto di tutti i suoi fan)¹⁵. *Icon*, luty 2023, s. 77.

3.2. Męskość współudziału, czyli nazewnictwa ekskluzja

W tej części opracowania zostaną omówione przykłady konstruowania męskości współuczestniczącej. Męskość ta «korzysta» z przywilejów, jakie wiążą się z funkcjonowaniem modelu hegemonicznego, ale relacje z innymi rodzajami męskości i kobiecości są tu stale negocjowane i niejednoznaczne. To koncepcja podkreślająca braki i niedostatki, wady obiektów. Skowronek (2011:84-86) zauważa ten sam mechanizm („męskość permanentnego braku i niespełnionych aspiracji”) badając polskojęzyczny materiał prasowy. Z onomastycznego punktu widzenia jest to kategoria anonimowa, pozbawiona imion i nazwisk, a jej społecznym odpowiednikiem mogą być czytelnicy czasopisma, często zestawiani i porównywani do hegemonicznych wzorców.

(16) Matteo però non è un robot, **come te e me, caro amico mio**¹⁶. *FMM*, czerwiec 2023, s. 7.

Typowe dla tej kategorii jest użycie zaimków osobowych oraz sięganie po metafory, porównania i zdania pytające.

(17) **Sei il Re** della GIUNGLA¹⁷. *FMM*, czerwiec 2023, s. 90.

(18) **Mangia come un super eroe**¹⁸. *FMM*, sierpień 2022, s. 25.

stylu *normcore* Adama Sandlera i Steve’a Jobsa, a ostatnio przez nonkonformistów pokroju Chrisa Pine’a, Zoë Kravitz i Timothée Chalameta.”

¹⁵ „Eddie Munson to bez wątpienia najbardziej ukochana postać czwartego sezonu „Stranger Things”. Młody outsider o wyglądzie metalowca, pasjonujący się fabularną grą fantasy „Dungeons & Dragons”, który po niezapomnianej gitarowej solówce „Master of Puppets” zespołu Metallica wybiera swoje przeznaczenie i zostaje bohaterem, poświęcając się podczas ostatecznej bitwy (ku rozpaczycy wszystkich swoich fanów).”

¹⁶ „Ale Matteo nie jest robotem, podobnie jak ty czy ja, mój drogi przyjacielu.”

¹⁷ „Jesteś królem dżungli.”

¹⁸ „Jedz niczym super bohater.”

(19) **Sarai agile come un leopardo**¹⁹. *FMM*, czerwiec 2023, s. 91.

(20) Anche Arnold Schwarzenegger ha dato un po' di benzina ai suoi celeberrimi muscoli su questa sabbia, quindi, cosa **aspetti?**²⁰ *MH Italia*, luty-marzec 2023, s. 92.

(21) **Vuoi** "rubare" i segreti dei più forti runner del Kenya e migliorare il tuo personal best nella prossima maratona?²¹ *MH Italia*, luty-marzec 2023, s. 93.

Przedstawiciele płci opisywani w powyższy sposób otrzymują od autorów tekstów porady, co robić, aby wspiąć się po drabinie społecznej i dołączyć do grona kulturowych hegemonów, którzy, dla odmiany, wyposażeni są w potencjał, jakie niesie ze sobą własne imię i nazwisko. Taka strategia deskrypcyjna przyczynia się do realizacji patriarchalnej dywidendy.

3.3. Męskości podporządkowane i marginalizowane

Ostatnim typem wyodrębnionym przez Connell (2005:78-80) są męskości podporządkowane. Obejmują one wszystkich mężczyzn, którzy nie potrafią, nie chcą lub nie mogą sprostać wymogom charakterystycznym dla męskości hegemonicznej i współuczestniczącej. Męskości podporządkowane obejmują tym samym zakres zachowań, które nie wpisują się w ideał kojarzony z postawą mężczyzny dominującego nad resztą kategorii genderowych. Ten typ męskości silnie wiąże się z etnicznością i seksualnością – obejmuje bowiem zarówno mężczyzn homoseksualnych, jak i przedstawicieli różnych grup etnicznych.

3.3.1. Mniejszości seksualne

Materiał poddany badaniu wykazał brak obecności bezpośrednich wątków homoseksualnych lub odnoszących się do innych mniejszości seksualnych, co skłaniałoby ku potwierdzeniu tezy o heteroseksualności hegemonicznych modeli męskości. Jedyne przykłady, jakie udało się wyekscerpować dotyczyły Oscara Wilde'a, przywołanego w funkcji argumentu z autorytetu, by zacytować przypisywane mu słowa. Należy podkreślić, że seksualny wymiar życia Wilde'a w żaden sposób nie jest widoczny, ani nie wynika z przytoczonego fragmentu tekstu.

(22) "Posso resistere a tutto tranne che alle **tentazioni**", diceva **Oscar Wilde, scrittore, poeta e drammaturgo** irlandese di fine Ottocento. E se nel caso di una dieta qualche tentazione è concessa e, **come hai letto**, è perfino auspicabile cedervi, è anche vero

¹⁹ „Będziesz zwinny niczym pantera.”

²⁰ „Nawet Arnold Schwarzenegger dał trochę paliwa swoim słynnym mięśniom na tym piasku, więc na co czekasz?”

²¹ „Chcesz «skraść» sekret najszybszych kenijskich biegaczy i poprawić swój rekord życiowy w kolejnym maratonie?”

che cedere una volta va bene, farlo due anche ma dalla terza in poi diventa una routine decisamente pericolosa per la linea²². *FMM*, czerwiec 2023, s. 79.

Stopień marginalizacji męskości wspomnianych w niniejszym paragrafie zasługuje na bardziej szczegółową analizę na większej próbie, w celu ustalenia realnego rozmiaru zjawiska.

3.3.2. Osoby niepełnosprawne i chore

Sytuacja męskości wykazujących permanentne braki w obszarze zdrowia prezentuje się inaczej od poprzednio omawianej kategorii. Wydaje się, na przykładzie przytoczonych poniżej wypowiedzi, że zanika tabuizacja, która dotyczyła w przeszłości osób niepełnosprawnych, a w szczególności niepełnosprawnych mężczyzn. Analizowana prasa męska dzieli się historiami osób, które na skutek różnych okoliczności utraciły sprawność. Kontekstowi, w jakim mowa o tragicznych wydarzeniach, towarzyszy zazwyczaj optymizm i poczucie, że z każdej trudnej sytuacji można wyjść zwycięsko. Tak dzieje się w trzech opisanych poniżej przypadkach:

(23) Era appena diventato chirurgo quando, nel 2011, **Marco Dolfin, perde l'uso delle gambe** in seguito a un terribile incidente. Ma non perde di vista le sue **passioni**. Infatti, grazie a una speciale carrozzina che gli permette di "stare in piedi" accanto al tavolo operatorio, è tornato ad operare. E si **distingue** anche nello **sport paraolimpico**. Racconta tutto questo e molto di più suo fratello Alberto nel libro "**Iron Mark. Le corsie di Marco Dolfin: chirurgo e nuotatore**"²³. *FMM*, czerwiec 2023, s. 88.

(24) **Manuel Bortuzzo** non aveva nemmeno 20 anni quando quel proiettile gli ha perforato il midollo spinale. La vicenda è stranota, il viso di Manuel abbiamo imparato a conoscerlo, ci è entrato in casa dallo schermo delle televisioni, all'ora del tg. Non lo volevamo, tantomeno lui. Pochi secondi che diventano interminabili, la corsa in ospedale, le operazioni, **la sedia a rotelle**. Manuel era una **promessa** del nuoto italiano, triestino cresciuto a Treviso, si era trasferito a Roma per allenarsi e farsi trovare pronto, al momento giusto, per le Olimpiadi²⁴. *MH Italia*, kwiecień-maj 2022, s. 59.

²² „«Mogę oprzeć się wszystkiemu oprócz pokusy» – powiedział Oscar Wilde, irlandzki pisarz, poeta i dramaturg końca XIX wieku. A jeśli w przypadku diety pokusy są dopuszczalne i, jak czytaliście, wręcz należy im ulegać, to prawdą jest również, że raz skusić się jest dobrze, zrobić to dwa razy również, ale wraz z trzecim podejściem staje się to zdecydowanie niebezpieczną rutyną dla sylwetki.»

²³ „Marco Dolfin właśnie został chirurgiem, kiedy w 2011 roku stracił władzę w nogach w wyniku okropnego wypadku. Ale nie stracił z oczu swoich pasji. Dzięki specjalnemu wózkowi inwalidzkemu, który pozwala mu «stać» przy stole operacyjnym, wrócił do operowania. Wyróżnia się także w sporcie paraolimpijskim. To wszystko i wiele więcej opowiada jego brat Alberto w książce «Iron Mark. Le corsie di Marco Dolfin: chirurgo e nuotatore».»

²⁴ „Manuel Bortuzzo nie miał nawet 20 lat, kiedy kula przebiła mu rdzeń kręgowy. Historia jest bardzo znana, poznaliśmy twarz Manuela z ekranów telewizora, w porze wiadomości. Nie tego

(25) «Andavo a caccia di storie di altri **ragazzi con disabilità**, prendendo ispirazione da **campioni sportivi** come **Alex Zanardi** o **Federico Morlacchi** e guardavo i video delle loro imprese. Poi, c'era un'idea che mi frullava in testa, ovvero capire se nel lavoro ci fosse qualche altro medico che aveva provato ad affrontare lo stesso tipo di problematica avendo il medesimo tipo di **disabilità**»²⁵. *FMM*, czerwiec 2023, s. 89.

Przedstawiciele płci męskiej, których poznajemy z imienia i nazwiska, wykazali się hartem ducha, siłą woli, odbudowując nadwątloną w wyniku wypadków męskość. Zastosowane strategie dyskursywne normalizują poruszany temat. Co nie bez znaczenia, mężczyźni, o których mowa, przed tragicznymi doświadczeniami, mogli być zaliczani do pierwszej z omawianych grup, osób o męskości hegemonicznej. Mamy zatem do czynienia z utratą statusu i przejściem do niższej kategorii, by doznać po czasie dosłownej i metaforycznej rehabilitacji.

Oprócz nabytej niepełnosprawności fizycznej, w tekstach prasowych zaobserwowano wątki odnoszące się do uzależnień, w tym ciężkich, wymagających hospitalizacji, oraz chorób o różnym rokowaniu, takich jak nowotwory. Mężczyźni doświadczeni w ten sposób to znani i popularni północnoamerykańscy aktorzy, których również, nie znając tych wątków biograficznych, można by uznać za przedstawicieli wspomnianej męskości dominującej, wzorcowej.

(26) Tanto per cominciare, la «Cosa Terribile» citata nel titolo del libro di [Matthew] Perry ne rappresenta il tema centrale ed è la sua **dipendenza**. [...] Ho subito un ricovero in un ospedale psichiatrico e sono andato in **terapia** due volte alla settimana per 30 anni...». Ancora: «Mi sono **disintossicato** più di 65 volte nella vita...». Oppure: «Durante gli anni di “Friends” **il mio peso** variava tra i 60 e i 100 chili»²⁶. *GQ Italia*, grudzień 2022, s. 60.

(27) Dopo un periodo di negazione nei confronti della diagnosi di **cancro alla bocca**, **Tucci** si è sottoposto a un'intensa radioterapia, fino a perdere la capacità di sentire i sapori e a mangiare attraverso un sondino. Sebbene la prognosi fosse buona, la sua guarigione è stata estremamente debilitante: per alcuni anni non è stato in grado di

chcieliśmy, nie mówiąc już o nim. Kilka sekund, które zdawały się nie kończyć, szybki przejazd do szpitala, operacja, wózek inwalidzki. Manuel był obietnicą włoskiego pływania, triesteńczyk, który dorastał w Treviso, przeniósł się do Rzymu, aby trenować i być gotowym we właściwym czasie na igrzyska olimpijskie.”

²⁵ „Wyszukiwałem historie innych niepełnosprawnych osób, czerpiąc inspirację z mistrzów sportu, takich jak Alex Zanardi czy Federico Morlacchi i oglądałem filmy z ich wyczynami. Wtedy pojawił się pomysł, aby dowiedzieć się, czy w pracy są inni lekarze, którzy próbowali poradzić sobie z tym samym rodzajem niepełnosprawności.”

²⁶ „Po pierwsze, «Straszna rzecz» wspomniana w tytule książki [Matthew] Perry'ego, która stanowi jej centralną część to jego uzależnienie. [...] «Byłem hospitalizowany w szpitalu psychiatrycznym i przez 30 lat dwa razy w tygodniu chodziłem na terapię...». I jeszcze: «Odrzuwałem się w życiu ponad 65 razy...». Albo: «W okresie „Przyjaciół” moja waga wahała się od 60 do 100 kilogramów.”

produrre la saliva sufficiente a inghiottire alimenti come il pane e la carne. Una tortura per un uomo ossessionato dal cibo²⁷. *GQ Italia*, grudzień 2022, s. 140.

Bohaterom powyższych opisów udało się powrócić do zdrowia a ich historie udowadniają, że męskość nie może być kojarzona jedynie z pasmem sukcesów. Jest to odpowiedź na dość rozpowszechniony stereotyp twardziela, któremu wszystko przychodzi z łatwością. Mamy tutaj również do czynienia z alternatywną wobec hegemonicznej formą męskości jako praktyki korporalnej. Ciało jest konstruktem podlegającym zmianom nie tylko w wyniku celowo podjętych działań (np. ćwiczeń na siłowni), ale również wskutek choroby, niezależnej od woli mężczyzny.

3.3.3. Osoby pozbawione środków finansowych

Kolejna zaobserwowana subkategoria męskości odnosi się do obiektów w ograniczonym stopniu reprezentowanych w prasie oraz anonimowych z perspektywy onomastyki. Mężczyźni ubodzy w znaczeniu materialnym mogą liczyć na wsparcie jednostek hegemonicznych. Historie tych pierwszych zasługują na zainteresowanie pod warunkiem dokonującej się w nich transformacji, przejścia na wyższy poziom w hierarchii społecznej, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części artykułu.

28) “L’uomo che ha portato la moda sul web”, come lo ha definito il New York Times, sta vivendo una nuova fase della sua vita; in cui quel vivace spirito imprenditoriale che è sempre stato il suo sogno nelle primavere di Ravenna, «sin da bambino volevo cambiare il mondo», e la sua capacità di visione sono oggi rivolti a programmi di educazione e mentorship per **giovani e aspiranti imprenditori – provenienti da zone depresse** o contesti generalmente **sottorappresentati** – e a progetti che hanno a cuore il **tema della sostenibilità**, è stato pioniere in questo²⁸. *GQ Italia*, marzec 2023, s. 38.

27 „Po okresie wypierania diagnozy raka jamy ustnej, Tucci przeszedł intensywną radioterapię, stracił zmysł smaku i był karmiony przez sondę. Chociaż rokowania były dobre, jego powrót do zdrowia należał do trudnych: przez kilka lat nie był w stanie wyprodukować wystarczającej ilości śliny, aby połknąć pokarmy, takie jak chleb czy mięso. Koszmar dla człowieka mającego obsesję na punkcie jedzenia.”

28 „Człowiek, który wprowadził modę do sieci», jak określił go New York Times, przeżywa nowy etap w swoim życiu; duch przedsiębiorczości i wizjonerstwo («od małego chciałem zmieniać świat») dzisiaj skierowane są w stronę programów edukacyjnych i mentoringowych dla młodych i aspirujących przedsiębiorców, pochodzących z obszarów dotkniętych kryzysem lub ogólnie słabo reprezentowanych, oraz projektów, których celem jest zrównoważony rozwój, którego był pionierem.”

3.3.4. Pozostałe męskości „niemęskie”

3.3.4.1. Ageizm

Analizując antropimymy męskie typowe dla męskości wzorcowej, można zauważyć, że jednym z kryteriów wyróżniających tę grupę jest wiek, przeważnie średni. Przykłady przytoczone poniżej pokazują, że data urodzenia może stanowić wyzwanie nie tylko w przypadku wzorców kobiecości. Mężczyźni starsi rzadko przywoływani są w materiale prasowym nurtu lifestylowego (Clarke et al., 2014, Pompper et al., 2007). Wiek można odbierać tutaj jako czynnik pozabawiający męskości. Wspomniane postaci, precyzyjnie określone pod względem onimicznym, zasługują na uwagę, jeśli wczytać się w słowa artykułów prasowych, gdyż nie wykazują cech charakterystycznych dla swojego wieku (spadek energii, witalności, utrata sprawności fizycznej).

(29) **Sir Anthony Hopkins**, l'eterno **Hannibal Lecter**, **il più grande attore vivente** e uno dei più grandi di tutti i tempi. Energico anche a **85 anni**, basta vederlo in quel breve video online nel quale ordina, senza mezzi termini, di «Credere! Credere! Credere!» in sé stessi: «E anche se non ci credete, credeteci lo stesso! Ha funzionato per me, funzionerà anche per voi!»²⁹. *Icon*, luty 2023, s. 91.

(30) Parola di **Amaurys Pérez**, **pallanuotista** e **volto tv** dal sorriso contagioso che si era ritirato per fare l'allenatore ma a **46 anni** è tornato in vasca **più in forma che mai**³⁰. *FMM*, sierpień 2022, s. 35.

(31) **Cinquanta** e non sentirli. È proprio il caso di dirlo conoscendo **Carlos Checa**. A ottobre spegnerà **cinquanta candeline**. **Mezzo secolo** a tutta velocità, sulle due ruote del Motomondiale e in Superbike (dove si è laureato campione del mondo w 2011), ma anche su quattro³¹. *MH Italia*, kwiecień-maj 2022, s. 96.

To kolejny obszar, na którym, dzięki zachodzącym zmianom społecznym, dokonuje się współdzielenie doświadczeń kobiecych i męskich.

²⁹ „Sir Anthony Hopkins, odwieczny Hannibal Lecter, największy żyjący aktor i jeden z największych aktorów wszechczasów. Pełen energii nawet w wieku 85 lat, wystarczy zobaczyć go w tym krótkim wideo, w którym bez żadnych wątpliwości nakazuje «Wierzyć! Wierzyć! Wierzyć!» w siebie: «A nawet jeśli nie wierzycie, to i tak uwierzcie! U mnie zadziało, w twoim przypadku też zadziało!»”

³⁰ „Tak mówi Amaurys Pérez, twarz zarażająca uśmiechem, znana z telewizji. Piłkarz wodny, który przeszedł na emeryturę, aby zostać trenerem, ale w wieku 46 lat powrócił na basen w formie lepszej niż kiedykolwiek.”

³¹ „Pięćdziesiąt lat i na tyle nie wyglądać. Można tak powiedzieć o Carlosie Chece. W październiku zdmuchnie pięćdziesiąt świeczek. Pół wieku na pełnych obrotach, na dwóch kółkach w Mistrzostwach Świata i w zawodach Superbike (gdzie został mistrzem świata w 2011 roku), ale i na czterech kołach.”

3.3.4.2. Dążenie do maskulinizacji

Nawet pobieżna analiza materiału ikonograficznego, towarzyszącego artykułom prasowym, chociaż nie stanowi celu badawczego podjętego w niniejszym tekście, pozwala zaobserwować różne typy fizyczne męskości, promowane w materiałach modowych oraz reklamowych (zob. Rohlinger, 2002). Ze znaczną frekwencją publikowane są zdjęcia mężczyzn o androgynicznej urodzie. Zjawisko dotyczy wybranych tytułów prasowych (*Esquire*, *GQ*, *Icon*), podczas gdy w pozostałych periodykach (*Men's Health*, *For Men Magazine*) nadal promowany jest model muskularnego sportowca, o mocno zarysowanej linii szczęki. Wprowadzenie to jest niezbędne do omówienia trybu użycia prawdopodobnie hipokorystycznej formy imienia męskiego *Ali* do przedstawienia historii, szczegółowo opisanej, ale noszącej znamiona anonimowości, młodego mężczyzny, który zdecydował się poddać kosztownej operacji plastycznej szczęki, by dostosować swoją twarz do jednego z dominujących modeli męskości.

(32) **Ali** ha vent'anni e di lui non posso svelare altro se non che è un giovane uomo, **residente in Europa occidentale**, intento ad ammazzare il tempo passeggiando su e giù per le strade di Roma. L'ultima volta che è stato in città, Ali è riuscito a fare un po' il turista: ha visitato il Vaticano e il Colosseo. In questa occasione, però, si sente troppo nervoso per i **gladiatori** o le crocifissioni. Nei suoi panni, anche tu saresti nervoso la sera prima di sversare 20.000 euro per farti rompere la mascella. Fino a quel momento, Ali vuole semplicemente ingannare l'attesa. Ecco perché mi parla. Si sente solo là fuori, lontano da casa, a poche ore dall'anestesia. Siamo in videochiamata, ma la sua telecamera è spenta e non posso vedere il suo volto. Penso non sia ancora pronto a condividere la propria immagine in primo piano. Oltretutto, questa è la fase del «prima». Se avrà un po' di fortuna, domani uscirà dalla sala operatoria con un aspetto completamente diverso. **Un uomo dalla mascella forte**³². *GQ Italia*, marzec 2023, s. 150.

Warto byłoby zastanowić się nad potencjalnym wpływem tego typu treści prasowych na czytelników i nad ewentualnym efektem naśladowczym, mogącym wynikać ze sposobu opisywania zaistniałej sytuacji (por. Frederick et al., 2005:81).

³² „Ali ma dwadzieścia lat – i nie mogę nic więcej ujawnić, poza tym, że jest młodym mężczyzną, mieszkającym w Europie Zachodniej – i dla zabicia czasu przechadza się po ulicach Rzymu. Ostatnim razem, gdy był w mieście, Ali zachowywał się trochę jak turysta: odwiedził Watykan i Koloseum. Tym razem jednak czuje się zbyt zdenerwowany, aby oglądać gladiatorów czy ukrzyżowania. Na jego miejscu ty też byłbyś zdenerwowany w noc poprzedzającą wydanie ponad 20 000 euro, aby złamać sobie szczękę. Do tego czasu Ali po prostu chce zabić czas. Dlatego ze mną rozmawia. Czuje się tam samotny, daleko od domu, kilka godzin przed znieczuleniem. Prowadzimy rozmowę wideo, ale jego kamera jest wyłączona i nie widzę jego twarzy. Myślę, że nie jest jeszcze gotowy, by dzielić się swoim wizerunkiem. Poza tym jest to faza «przed». Jeśli będzie miał szczęście, jutro po operacji będzie wyglądał zupełnie inaczej. Będzie mężczyzną o mocno zarysowanej linii szczęki.”

3.3.4.3. Męskość w duchu *slow life*

Ostatnia grupa antropimów męskich występuje w kontekście przedstawiającym alternatywne dla aktualnie dominujących style życia. Mężczyźni hegemoniczni, jak można było zauważyć na podstawie przytoczonych uprzednio przykładów, prezentowani są jako osoby przeważnie młode lub w średnim wieku, zaangażowane w różne typy działalności społecznej, odnoszące sukcesy na wielu polach (zob. Melosik, 2002:114-115). W opozycji do tego konstruktu pojawiają się próby pokazywania odmiennych modeli zachowań. Poniższe cytaty przedstawiają koncepcję życia w stylu *slow*.

(33) Con lo zaino in spalla e **poche cose dentro**, alla ricerca dell'**essenzialità** e di sé stesso: **Marco Maccarini, icona della tv** del nuovo millennio, è appassionato di cammini. Si racconta e li racconta sui social, invitando tutti a vivere con un pizzico di **lentezza**³³. *MH Italia*, kwiecień-maj 2022, s. 62.

(34) Questa **filosofia del viandante** mi piace molto: io **non chiedo**, ma **accetto**». Uno **zaino**, un **bastone**, un **saio**: l'ultima avventura **Marco [Maccarini]** l'ha percorsa così, con **semplicità**³⁴. *MH Italia*, kwiecień-maj 2022, s. 65.

Jednakże, również i w tym przypadku, uwaga czasopisma skupia się na bohaterze, który dysponuje znanym imieniem i nazwiskiem. Jego widoczność i rozpoznawalność pozwalają na stopniowe oswajanie zachowań, które dotąd pozostawały poza głównym nurtem męskości, nie mając wiele wspólnego z rozpowszechnionym konsumpcjonizmem i szybkim tempem współczesnego życia.

3.4. Od męskości podporządkowanej do męskości współdziałalnej lub hegemonicznej

W tej części opracowania zaprezentowane zostaną użycia antropimów męskich w dyskursach prasowych wskazujące na rodzaj metamorfozy, przejścia z niższej kategorii męskości do bardziej prestiżowej i pożądanej. Pierwsza grupa przykładów dotyczy wieku, braku pewności siebie oraz środków finansowych. Wskazane poniżej postaci doznały transformacji, zasługującej na szczegółową deskrypcję za pomocą odpowiedniej leksyki (pl. nieśmiały chłopak, niepewny nastolatek, spektakularny sukces, siła).

(35) Prima è stato un **bambino timido** che si esprimeva solo attraverso il violoncello, poi un **ragazzo sfacciato** che, con i 2Cellos, ha raggiunto il **successo planetario**

³³ „Z plecakiem na ramieniu i paroma rzeczami w środku, w poszukiwaniu sensu i samego siebie: Marco Maccarini, telewizyjna ikona nowego tysiąclecia, jest pasjonatem wędrówek. Opowiada o sobie i o nich w mediach społecznościowych, zapraszając wszystkich do życia w stylu *slow*.”

³⁴ „Bardzo podoba mi się ta filozofia wędrowca: ja nie żądam, ja akceptuję». Plecak, kijek, skromny strój: Marco [Maccarini] odbył swoją ostatnią przygodę w ten sposób, z prostotą.”

unendo rock e musica classica. Oggi è **HAUSER**, «questo tipo romantico, melodico», pronto per il suo primo tour da solista³⁵. *Icon*, luty 2023, s. 144.

(36) **Lucio Battisti** è stato un **bambino timido** e anche un po' testardo, con un unico grande desiderio: possedere una chitarra tutta sua. Ma, visto che **nessuno intendeva regalargliela**, alle medie decide di pensarci da solo. Invece di prendere l'autobus per andare a scuola, nonostante la grande distanza, usa la bicicletta e con **i soldi che piano piano mette da parte**, finalmente a 12 anni realizza il suo sogno: una chitarra nuova fiammante³⁶. *FMM*, czerwiec 2023, s. 107.

(37) La prima volta che **Giacomo Spazzini** entra in una palestra è il 2004. Ha 14 anni ed è un **adolescente** come tanti, **turbolento, insicuro e dal fisico gracile**. Fin da subito l'ambiente gli garantisce quel senso di **concretezza** di cui sentiva la necessità: a ogni allenamento o comportamento virtuoso a tavola corrisponde un **risultato tangibile** che lo avvicina sempre di più agli obiettivi prefissati. «Vedevo il mio corpo cambiare e diventare **più forte**. Questo mi ha permesso di sentirmi anche **più sicuro** di me stesso», ci racconta Giacomo³⁷. *MH Italia*, luty-marzec 2023, s. 41.

Widać na tym przykładzie, że męskość jest kategorią płynną także w wymiarze indywidualnym, dotyczącym poszczególnych przedstawicieli płci męskiej.

Również przedstawiciele innych ras niż biała, albo mniejszości narodowych, mogą doświadczyć awansu w hierarchii społecznej, wiążącego się z symbolicznym zyskaniem rozpoznawalnego imienia i nazwiska oraz odpowiedniego statusu onomastycznego, co wynika bezpośrednio z uznania odniesionego przez nich sukcesu.

(38) Non sono diventato un attore perché non ho visto **i neri** farlo e volevo cambiare le cose. L'ho fatto perché pensavo fosse una grande professione e avrei potuto fare un buon lavoro. Mentre inizi ad **avere successo** ti viene chiesto com'è essere il **primo nero** a fare questo o quello. Bene, è lo stesso se fossi bianco. È la prima volta per me. Non voglio essere **il primo nero**. Sono il primo **Idris**³⁸. *Esquire Italia*, marzec 2023, s. 64.

³⁵ „Najpierw był nieśmiałym dzieckiem, które wyrażało się tylko poprzez wiononczelę, potem bezczelnym chłopakiem, który z duetem 2Cellos osiągnął światowy sukces, łącząc rocka i muzykę klasyczną. Dziś HAUSER, «ten muzyczny romantyk», jest gotowy na swoją pierwszą solową trasę koncertową.»

³⁶ „Lucio Battisti był nieśmiałym, a nawet trochę upartym chłopcem, który miał jedno wielkie pragnienie: mieć własną gitarę. Ponieważ jednak nikt nie zamierzał mu jej podarować, w gimnazjum postanowił sam o to zadbać. Zamiast dojeżdżać do szkoły autobusem, mimo dużej odległości, jeździł na rowerze i za pieniądze, które powoli odkładał, w końcu w wieku 12 lat zrealizował swoje marzenie: kupił nowiutką gitarę.»

³⁷ „Giacomo Spazzini po raz pierwszy wchodzi na siłownię w 2004 roku. Ma 14 lat i jest nastolatkiem, jak wielu innych, zbuntowanym, niepewnym siebie i wątlej budowy ciała. Od samego początku to środowisko gwarantowało mu poczucie konkretnych efektów, których potrzebował: każdy trening albo dobre nawyki żywieniowe prowadziły do namacalnych wyników, które jeszcze bardziej zbliżały go do wyznaczonych celów. «Widziałem, jak moje ciało się zmienia i staje się silniejsze. To pozwoliło mi poczuć się jeszcze bardziej pewnym siebie», mówi nam Giacomo.»

³⁸ „Zostałem aktorem, nie dlatego, że nie widziałem czarnych aktorów, i ja miałem to zmienić. Wybrałem aktorstwo, bo uważałem, że to świetny zawód i mógłbym wykonać dobrą robotę. Gdy

(39) «Ma come ha cominciato [**Paul Wesley**]?» «Sono cresciuto in New Jersey, ma i miei sono **polacchi**. Parlavamo un'altra lingua, avevamo abitudini differenti: mi sentivo decisamente **uno straniero**»³⁹. *Icon*, listopad 2022, s. 194.

Ostatnia z wymienionych postaci, wraz z odniesionym sukcesem kinematograficznym, ma w udziale podwójną transformację: polsko brzmiące imiona i nazwisko Paweł Tomasz Wasilewski zostały zastąpione pseudonimem artystycznym Paul Wesley, ukrywającym prawdziwe pochodzenie aktora.

3.5. Płynność konstruktów męskości

Zmierzając ku konkluzjom, dochodzimy do momentu, w którym można zaprezentować cytaty eksplicytnie podkreślające zmienność kulturowych wzorców męskości jako źródeł inspiracji dla współczesnych czytelników prasy lifestylewej.

(40) Il **frontman** del nuoto italiano **Gregorio Paltrinieri** si racconta a cuore aperto in una cover story ad alto tasso di **medaglie**. **Thomas Ceccon** e **Nicolò Martinenghi**, la meglio **gioventù** in vasca. Chi sono oggi i **nuovi filantropi**? Persone che sanno mettersi in gioco per l'**arte** e la **cultura** ma anche per la **salute**, l'**ambiente**, la **vita**: *Esquire* ha raccolto tre storie ad **alto tasso d'ispirazione**⁴⁰. *Esquire Italia*, wrzesień 2022, s. 65.

(41) Nella parabola di **Kortajarena** c'è un prima e un dopo: lo spartiacque è l'incontro con **Tom Ford**. Lo **stilista texano**, che aveva rivoluzionato **Gucci** a metà anni 90, nel 2006 ha lanciato il suo marchio con una collezione uomo che, per 13 anni, ha avuto il volto dell'attore **basco**. Su una scena dominata da modelli adolescenti, la **bellezza volitiva** di **Kortajarena** incarnava **una nuova virilità**⁴¹. *Icon*, listopad 2022, s. 218.

(42) «A proposito di gentilezza: viviamo in un periodo storico in cui lo spettro della **mascolinità** si è allargato, i ruoli vengono scritti immaginando tanti tipi diversi di maschio, **il machismo** ha lasciato il posto ad altre sfumature.» «È vero, e la **varietà dei**

zaczynasz odnosić sukcesy, jesteś pytany, jak to jest być pierwszym czarnym, który robi to czy tamto. Cóż, byłoby dokładnie tak samo, gdybym był biały. Dla mnie to pierwszy raz. Nie chcę być traktowany jak pierwszy czarny. Jestem pierwszym Idrisem.»

³⁹ „Ale jak zaczynał [**Paul Wesley**]?» «Dorastałem w New Jersey, ale moi rodzice są Polakami. Mówiliśmy innym językiem, mieliśmy inne przyzwyczajenia: zdecydowanie czułem się jak obco-krajowiec.»

⁴⁰ „Lider włoskiego pływania Gregorio Paltrinieri mówi o sobie otwarcie w artykule z okładki, okraszonym dużą liczbą medali. Thomas Ceccon i Nicolò Martinenghi, najlepsi młodzi pływacy w basenie. Kim są dziś nowi filantropi? To ludzie, którzy wiedzą, jak zaangażować się w sztukę i kulturę, ale także w zdrowie, środowisko i życie: *Esquire* zebrał trzy bardzo inspirujące historie.»

⁴¹ „W opowieści o Kortajarenie istnieją dwa etapy: «przed» i «po». Punktem zwrotnym było spotkanie z Tomem Fordem. Tekszański projektant, który zrewolucjonizował Gucci w połowie lat 90., wypuścił w roku 2006 swoją markę z męską kolekcją, która przez 13 lat nosiła twarz baskijskiego aktora. Na scenie zdominowanej przez nastoletnich modeli, stanowcze piękno Kortajareny uosabiała nową męskość.»

personaggi maschili rende più interessante essere un attore oggi. Prima si metteva in scena solo una parte di quello che può essere la mascołinità. Mi piace giocare con la **fluidità**, ma trovo questo terminę quasi inutile ormai. Per le persone della mia etą sta diventando normale **non identificarsi piú con gli stereotipi di un genere**. Sono contento, aggiungere possibilitą i nie limitarsi ę sempre positivo. Ę **un'evoluzione** che mi piace: nello spettacolo, nella moda, nella musica»⁴². *GQ Italia*, marzec 2023, s. 146.

Zjawiska, o których mowa, nie są tylko przedmiotem analiz badaczy, ale pozostają w obszarze refleksji czytelników jak i przedstawicieli poszczęólnych typów męskości, na które powołuje się prasa męska.

4. Obserwacje końcowe

Dokonując syntetycznego podsumowania zaobserwowanych zjawisk o naturze językowo-społecznej, w oparciu o szczegółowo określony korpus badawczy, można uznać, co następuje:

1. Męskość współdziału jest konstruowana w oparciu o konfrontację z męskosciami hegemonicznymi.

2. Męskość hegemoniczna zawsze ma imię i nazwisko, męskość współuczestnicząca zazwyczaj pozostaje anonimowa.

3. Istotnym językowym elementem konstruowania męskości jest współtowarzysząca kontekst leksyka, w tym nasilone frekwencyjnie anglicyzmy, służące podnoszeniu prestiżu opisywanych obiektów.

4. Odnotowano obecność innych jednostek z obszaru onomastyki: symbolicznych geonimów, wzmacniających funkcję antroponimów. Do kategorii tej zaliczamy nazwy krajów afrykańskich, azjatyckich, w których pobyt może wiązać się z dodatkowym wysiłkiem i stanowić wyzwanie z uwagi np. na toczące się konflikty zbrojne.

5. Niewielką część artykułów stanowią włoskie tłumaczenia tekstów stworzonych pierwotnie w języku angielskim, adresowanych do szerszej niż włoska publiczności. Teksty te nie odbiegają pod względem cech od artykułów oryginalnie włoskich. Potwierdzają pewne ogólnoświatowe tendencje w onimiczno-dyskursywnym tworzeniu męskości.

⁴² „A propos życzliwości: żyjemy w czasach, w których poszerzyło się spektrum męskości, pisane są role uwzględniające wiele różnych typów mężczyzn, kult *macho* ustąpił miejsca innym odcieniom męskości. To prawda, a różnorodność męskich postaci sprawia, że bycie aktorem jest dziś bardziej interesujące. Wcześniej tylko część tego, czym może być męskość, była pokazywana w grze aktorskiej. Lubię bawić się płynnością, ale teraz ten termin wydaje mi się prawie beużyteczny. To normalne, że ludzie w moim wieku nie identyfikują się już ze stereotypami dotyczącymi płci. Cieszę się, tworzenie nowych możliwości i nieograniczanie się jest zawsze pozytywne. To ewolucja, którą lubię: w rozrywe, modzie, muzyce.”

6. Poddane analizie czasopisma, oprócz zaobserwowanych w ramach badania antroponimów wspólnych strategii maskulinizujących, stosują typowe dla siebie mechanizmy, wyróżniające poszczególne tytuły.

Bibliografia

- Boni, F. (2002). „Framing media masculinities: men’s lifestyle magazines and the biopolitics of the male body”. *European Journal of Communication* 17(4), 465–478.
- Clarke, L.H., Bennett, E.V. i C. Liu. (2014). „Aging and masculinity: portrayals in men’s magazines”. *Journal of Aging Studies* 31, 26–33.
- Connell, R.W. (2005). *Masculinities*. Cambridge: Polity Press.
- Connell, R.W. i J.W. Messerschmid. (2005). „Hegemonic masculinity: rethinking the concept”. *Gender and Society* 19(6), 829–859.
- Frederick, D.A., Fessler, D.M.T. i M.G. Haselton. (2005). „Do representations of male muscularity differ in men’s and women’s magazines?”. *Body Image* 2, 81–86.
- Gauntlett, D. (2002). *Media, gender and identity. An Introduction*. London-New York: Routledge.
- Melosik, Z. (2002). *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*. Poznań: Wydawnictwo Wolumin.
- Pompper, D., Soto, J. i L. Piel. (2007). „Male body image and magazine standards: considering dimensions of age and ethnicity”. *Journalism and Mass Communication Quarterly* 84(3), 525–545.
- Ricciardelli, R., Clow, K.A. i P. White. (2010). „Investigating hegemonic masculinity: portrayals of masculinity in men’s lifestyle magazines”. *Sex Roles* 63(1-2), 64–78.
- Rohlinger, D.A. (2002). „Eroticising men: cultural influences on advertising and male objectification”. *Sex Roles* 46(3), 61–74.
- Skoczylas, Ł. (2011). „Hegemoniczna męskość i dywidenda patriarchy. O społecznej teorii płci kulturowej Raewyn Connell”. *Refleksje* 4, 11–18.
- Skowronek, K. (2016). *Kultura konsumpcji. Kultura terapii. Studia językoznawcze*. Kraków: Wydawnictwo LIBRON.
- Zierkiewicz, E. (2008). „Czasopisma life-stylowe dla mężczyzn – pozorna opozycja dla prasy kobiecej”. *Studia Socjologiczne* 1, 45–75.